

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUKSESSA

Miisa Peräinen

**Kehittämishankeraportti
6/2006**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Peräinen, Miisa	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 30	Julkaisun kieli
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Vapaasti valittavat opinnot Mäntän seudun koulutuskeskuksessa		
Koulutusohjelma Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajan koulutus		
Työn ohjaaja(t) Virtanen Riitta		
Toimeksiantaja(t) Mäntän seudun koulutuskeskus		
Tiivistelmä <p>Vapaasti valittavia opintoja on toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa 10 opintoviikkoa. Koulutuksen tulee kannustaa opiskelijaa harrastuksiin ja persoonallisuuden kehittämiseen sekä tukea jatko-opintovalmiuksia tarjoamalla monipuolisesti vapaasti valittavia opintoja. Vapaasti valittavissa opinnoissa opiskelijat voivat vahvistaa ammatillista osaamistaan syventävillä kursseilla, opiskella yleisaineita tai harrastusaineita. Aikaisemmin hankittu osaaminen tulee koulutusjärjestelmässä tunnustaa hyväksilukemalla opinnot muissa oppilaitoksissa, vapaan sivistystyön piirissä, työelämässä tai harrastuksissa. Hyväksiluku on aiheuttanut koulussamme sen, että kursseille ilmoittautuneet opiskelijat eivät suoritakaan kurssia hyväksiluvun vuoksi. Esim. opiskelija saa ajokortin suoritettuaan kurssisuorituksen vapaasti valittaviin opintoihin, eikä osallistukaan ilmoittautumalleen kurssille. Osa kursseista peruuntuu vähäisen osanottajamäärän vuoksi, ja kurssille jääneet tulee sijoittaa uudelleen muille kursseille. Uudelleensijoittelu vähentää opiskelumotivaatiota ja lisää poissaoloja. Kurssien vaihtaminen vie paljon opinto-ohjaajan aikaa.</p> <p>Tämän työn tarkoituksena on ollut suunnitella malli vapaasti valittaville opinnoille Mäntän seudun koulutuskeskukseen. Tarkoituksena on, että ohjausta lisätään vapaasti valittaviin opintoihin, jotta vaihtaminen vähenisi minimiin. Koulumme opiskelijat voivat suorittaa vapaasti valittavat opinnot myös lukio-opintoina joko suorittamalla kurssia lukiosta tai kirjoittamalla ylioppilaaksi aikuislukion oppimäärän mukaisesti. Harrastustoimintaa tuetaan järjestämällä ns. HJOM-opintoja yhteistyössä lukion kanssa. Vapaasti valittavat opinnot järjestetään osastoittain. Jokainen osasto tekee oman kurssitarjottimensa, joista opiskelijat valitsevat ammatillista osaamistaan syventäviä opintoja. Vapaasti valittavien opintojen ohjaukseen panostetaan peruskoulusta alkaen. Lähikuntien opiskelijat saavat jo kahdeksannella luokalla tieto vapaasti valittavista opinnoista. Alkavat opiskelijat suorittavat kaikki ensimmäisenä syksynä perehdyttämiskurssin, jonka aikana ryhmänohjaaja opastaa vapaasti valittavien opintojen valintaan.</p> <p>Mallia kokeillaan ensimmäisen kerran lukuvuonna 2006-2007. Kurssit vaativat kehittelyä, ja ryhmänohjaajien tulee perehtyä kaikkiin mahdollisuuksiin vapaasti valittavissa opinnoissa. Kurssitarjotinta tulee tarkastaa vuosittain ja uusia tarpeen mukaan.</p>		
Avainsanat (asiasanat) vapaasti valittavat opinnot, opinto-ohjaus, Mäntän seudun koulutuskeskus		
Muut tiedot		

Author(s) Peräinen, Miisa	Type of Publication Development project report	
	Pages 30	Language
	Confidential ☐ Until _____	
Title Elective Studies at Mänttä Education Centre		
Degree Programme Jyväskylä University of Applied Sciences, Teacher Education College, Student Counsellor Education		
Tutor(s) Virtanen Riitta		
Assigned by Mänttä Education Centre		
<p>Abstract</p> <p>The elective studies of upper secondary vocational education and training constitute 10 credits. The education must motivate students to pursue hobbies and to develop their personality, as well as supporting their readiness for further studies, by offering a broad selection of elective studies. The elective studies are an opportunity for students to strengthen their professional competence in advanced courses and to study general subjects or hobby subjects. Our educational system must recognize previously acquired competencies through credit transfer for studies completed in other educational institutions, within liberal adult education, in working life or through hobbies. In our school, credit transfer has had the effect that students who have registered for a course do not complete the course after all. For example, obtaining a driving licence is credited as an elective course, which is why the student may cancel registration for the course. Some courses are cancelled due to too few participants, and the remaining students must be re-allocated to other courses. Re-allocation reduces study motivation and increases absences. Course changes take a lot of student counsellor time.</p> <p>The purpose of this work was to plan a model for elective studies at Mänttä Education Centre. The aim was to increase guidance on elective studies in order to minimize course changes. The students of our school can complete their elective studies also through general upper secondary school studies, either by completing individual courses there or by completing the matriculation examination in compliance with the curriculum of general upper secondary schools for adults. Hobby activities are supported through the project HJOM (hobbies and study in Mänttä) in cooperation with the local general upper secondary school. Each unit provides its own offering of elective studies, from which students choose courses that deepen their professional competencies. Special attention is paid to guidance on elective studies already in basic education. The pupils of comprehensive schools in the region's municipalities are informed on elective studies already in grade 8. In the first autumn, all our new students complete an orientation course, in which the tutor provides guidance on the choice of elective studies.</p> <p>The model will be piloted during the school year 2006-2007. The courses need to be developed and tutors must familiarize themselves with all the possibilities related to elective studies. The course offering must be reviewed yearly and updated when necessary.</p>		
Keywords Elective studies, study guidance, Mänttä Education Centre		
Miscellaneous		

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUKSESSA

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO

2 VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT TOISEN ASTEEN AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

2.1 Vapaasti valittavat opinnot

2.2 Koulutuskokeilun tuloksia valinnaisista opinnoista

2.3 Ohjauksen tarve valinnaisissa opinnoissa

3 MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUS

3.1 Mäntän seudun koulutuskeskus - toisen asteen ammatillinen oppilaitos

3.2 Vapaasti valittavat opinnot Mäntän seudun koulutuskeskuksessa

3.3 Vapaasti valittavien opintojen ohjaus Mäntän seudun koulutuskeskuksessa

4 VAPAASTI VALITTAVIEN OPINTOJEN SUUNNITTELU MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUKSESSA

4.1 Taustatietoja suunnittelulle

4.2 Suunnittelu

4.3 Malli uudesta toteutuksesta

4.4 Vapaasti valittavien opintojen ohjaus

5 POHDINTA

LÄHTEET

LIITEET

LIITE 1 Vapaasti valittavat opinnot Mäntän seudun koulutuskeskuksessa
lukuvuonna 2005-2006

LIITE 2 Mäntän seudun koulutuskeskuksen vapaasti valittavat opinnot 2006-
2007

LIITE 3 Maratan vapaasti valittavat opinnot

LIITE 4 Pakan vapaasti valittavat opinnot

1 JOHDANTO

Vapaasti valittavia opintoja on ammatillisissa toisen asteen perustutkinnoissa 10 opintoviikkoa. Koulutuksen tulee kannustaa opiskelijaa harrastuksiin ja persoonallisuuden kehittämiseen sekä tukea jatko-opintovalmiuksia tarjoamalla monipuolisia vapaasti valittavia opintoja (Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet 2000, 9). Vapaasti valittavissa opinnoissa opiskelijat voivat vahvistaa ammatillista osaamistaan syventävillä kursseilla, opiskella yleissivistäviä aineita tai harrastusaineita. Opiskelijoilla on mahdollisuus valita vapaasti valittaviin opintoihin opintoja toisista oppilaitoksista, vapaan sivistystoimen opinnoista, työelämästä tai harrastuksista. Tällä hetkellä koulutuksessa panostetaan lisääntyneeseen yhteistyöhön eri oppilaitosten kesken, joka lisää opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia.

Ammatilliset oppilaitokset ovat saaneet vapaasti päättää, miten järjestävät vapaasti valittavat opinnot. Mäntän seudun koulutuskeskuksessa opintoja on järjestetty yhden ja kahden opintoviikon kokonaisuuksina, yhteisinä koko koululle. Ongelmia on ollut käytännön toteutuksissa. Opiskelijoita on ollut kursseilla vähän hyväksilukujen ja työssäoppimisten vuoksi. Opiskelijoiden motivaatio on ollut opettajien mukaan heikkoa. Koulussamme halutaankin muuttaa vapaasti valittavat opinnot alakohtaisiksi, jotta opiskelijat saataisiin motivoitua opiskeluun ja pystyttäisiin tukemaan ammatillista osaamista.

Tämän työni tarkoitus on kehittää kouluumme uusi toimiva malli toteuttaa vapaasti valittavat opinnot. Tavoitteena on myös ohjaustyön kehittäminen riittävän laaja-alaiseksi niin, että kaikki opiskelijat saavat riittävästi tietoa valintamahdollisuuksistaan vapaasti valittavista opinnoista ja pystyvät sen perusteella suunnittelemaan tarkoituksenmukaisesti opintonsa. Mukana työssä ovat Mäntän seudun koulutuskeskuksen päätoiminen opinto-ohjaaja ja osastonjohtajat.

2 VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT AMMATILISESSA TOISEN ASTEEN KOULUTUKSESSA

2.1 Vapaasti valittavat opinnot

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijoilla on mahdollisuus valita pakollisten aineiden lisäksi valinnaisia opintoja ja vapaasti valittavia opintoja. Valinnaiset opinnot voivat olla yhteisiä aineita(äidinkieli, kielet, liikunta, terveystieto, matematiikka jne.) pakollisten 16 opintoviikon lisäksi tai ympäristötietoa, tieto- ja viestintätekniikkaa, etiikkaa, kulttuurien tuntemusta, psykologiaa tai yritystoimintaa. Valinnaisia opintoja on 4 opintoviikkoa. Oppilaitos määrittää näiden opintojen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvioinnin. (Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet 2000, 42.)

Ammatillisissa perustutkinnoissa vapaasti valittavia opintoja on 10 opintoviikkoa. Koulutuksen tulee kannustaa opiskelijaa harrastuksiin ja persoonallisuuden kehittämiseen sekä tukea jatko-opintovalmiuksia tarjoamalla monipuolisia vapaasti valittavia opintoja(Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet 2000, 9.) Opinnot voivat olla oman koulutusalan tai muiden alojen ammatillisia tai yhteisiä opintoja, jatko-opintoihin tai ylioppilastutkinnon suorittamiseen valmentavia opintoja, työkokemusta tai ohjattuja harrastuksia, jotka tukevat koulutuksen yleisiä ja ammatillisia tavoitteita sekä opiskelijan persoonallisuuden kasvua (Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet 2000, 67.) Vapaasti valittavat opinnot sijoittuvat koko opiskeluajalle.

Opetusministeriö on muistiossaan painottanut, että aikaisemmin hankittu osaaminen tunnustetaan koulutusjärjestelmässä. Tämä tarkoittaa, että myös muissa kuin kouluissa hankittu osaaminen tunnustetaan. Esim. opiskelija on voinut hankkia osaamista työpajoissa, vapaan sivistystyön parissa, työelämässä tai harrastuksissa. (Opetusministeriö 2005:33.) Opiskelijat hyväksilukevat usein ajokortin suorittamisen, musiikkiopinnot, liikuntaharrastukset ja kesätyöt vapaasti valittaviin opintoihin.

2.2 Koulutuskokeilun tuloksia valinnaisista opinnoista

Koulutuskokeilussa (Vuorinen & Valkonen 1999) opiskelijoilla on ollut mahdollisuus suunnitella omat opintonsa yksilöllisen kiinnostuksensa ja jatko-opintosuunnitelmiansa kannalta järkevällä tavalla. Tutkimuksessa on lähinnä tutkittu ammatillisten ja lukio-opintojen yhdistämistä. Valinnaisuus on ollut väline muotoilla opinnot yksilöllisen kiinnostuksen ja jatko-opintosuunnitelmien kannalta mielekkäiksi. Tarkastelen tässä työssä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden valintoja. Vapaasti valittavat opinnot oli ryhmitelty käytännön taitoihin, harrastuskursseihin, ammattialakursseihin, ammatillisiin kokonaisuuksiin ja lukiokursseihin. Suosituimpia olivat erilaiset käytännön taitoja tarjoavat kurssit ja harrastuskurssit, joita oli valittu usein vastapainoksi ja vaihteluksi pääasiallisiin opintoihin. Yksi kymmenestä ammatillisen oppilaitoksen opiskelijasta oli valinnut lukio-opintoja. Opiskelijoilla on mahdollisuus liittää opiskeluihinsa varsinaisen koulun ulkopuolisia opintoja esim. kansalais- ja työväenopistoista, musiikkiopistoista, kesälukioista ja –yliopistoista. Tyypillisimpiä suoritettuja opintoja olivat autokoulu, ensiapukurssi ja kieliopinnot. (Vuorinen ym. 1999, 11-89.)

Kaksoistutkinnon tai yhdistelmäopintojen suorittajia oli vähän, noin 1-4 % opiskelijoista. Perusteita lukio-opinnoille oli ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevilla esim. jatko-opintojen kiinnostavuus ja mahdollisuus. Opiskelijalla on mahdollisuus saada kaksi tutkintoa yhtä aikaa. Lukio-opintoja perustellaan myös valinnanvaikeudella lukion ja ammatillisen oppilaitoksen välillä, kavereiden opiskeluvalinnoilla, tulevaisuuden ammatin epäselvyydellä, ammatin lisäksi saatavalla hyvällä yleissivistyksellä ja ylioppilastutkinnon arvostuksella (sekä itse että vanhemmat). (Vuorinen ym. 1999, 34-39.)

Opintovalintojen perusteet ja motiivit olivat hyvin erilaisia. Sisällölliset tekijät (opiskelu- ja ammattiuraan liittyvät tekijät, kiinnostus, käytännön hyöty) olivat tärkeämpiä näkökohtia valinnoille kuin ulkoiset perusteet (kaverit, vanhempien mielipide, kurssin helppous). Osa oli tehnyt valintansa kiinnostuksen ja uteliaisuuden vuoksi tai vaihteluksi ja vastapainoksi pääasiallisille opinnoille.

Osa halusi enemmän aikaa omille harrastuksilleen (musiikki, liikunta) tai kilpaurheilulle. Jotkut halusivat parantaa jatko-opintomahdollisuuksiaan ja työhönsijoittumistaan. (Vuorinen ym. 1999,41-44.)

Koulutuskokeilun tutkimustulokset selvittävät, miten oleellista on, että koulujen välinen yhteistyö toimii, ja miten valintojen tekeminen on käytännössä järjestetty ja mahdollistettu. Käytännön toiminnan ongelmat liittyvät tiedottamiseen ja ajankäyttöön ja aikatauluun. Tiedottaminen on peruslähtökohta sille, että opiskelijat pääsevät käyttämään valinnaisuutta. Opiskelijat olivat saaneet tiedon opintovalinnoista myöhään, vasta opintojen alkaessa. Lukiolaisista 40 % ja 24 % ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista ilmoittivat saaneensa tietoa opilaanohjaajalta yläasteella. Osa ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista ei tiennyt mahdollisuudesta valita opintoja toisesta koulusta edes opintojen päätyttyä. Kurssien päällekkäisyys haittasi sekä opettajia että opiskelijoita, koska oman alan tunneilta joutui olemaan paljon pois lukion kurssien vuoksi. (Vuorinen ym. 1999,49-55.)

Mahdollisuus valinnaisuuteen paransi opiskelijoiden opiskelumotivaatiota, kun kurssien valikoima kasvaa ja oli mahdollisuus valita kursseja oman kiinnostuksensa mukaan. Valinnaisten opintojen tuomaa vaihtelua ja virkistystä pidettiin tärkeänä. Ammatillisten opintojen käytännöllisyyttä pidettiin myös vastapainona lukio-opiskelulle. Musiikinopiskelulle ja kilpaurheilulle jäävää aikaa pidettiin tärkeänä. (Vuorinen ym. 1999, 58-61.)

Opintovalintoihinsa olivat opintojensa jälkeen tyytyväisimpiä opiskelijat, joilla oli ainakin jonkinlainen käsitys suuntautumisestaan opintojen jälkeen. Laajentunut valinnaisuus on haastanut opiskelijoita miettimään omia kiinnostuksen kohteitaan, omaa suuntautumistaan, tekemään yksilöllisiä valintoja ja ottamaan aktiivisesti vastuuta niistä. Opiskelijat ovat oppineet paremmin tuntemaan omat vahvuutensa ja osaamisensa. (Vuorinen 1999.)

2.3 Ohjauksen tarve valinnaisissa opinnoissa

Opetusministeriö haluaa ammatillisen koulutuksen opinto-ohjauksen, opiskelijahuollon ja muiden tukipalvelujen kehittämisen painopistealueeksi uuden rahastokauden ohjelmia laadittaessa (Opetusministeriö 2005). Opinto-ohjaus on suuri haaste toiselle asteelle siirryttäessä, sillä oppilaat ja heidän vanhempansa tuntevat usein heikosti ammatillisen koulutuksen sisältöjä ja rakennetta. Ammatillisen koulutuksen kannalta on oleellista, että perusopetuksen oppilaanohjaajat ovat hyvässä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen kanssa. (Pirttiniemi 2004,52.) Opinto-ohjauksen tarkoituksena on auttaa ja ohjata opiskeluissa ja tarkoituksenmukaisissa koulutusta ja uravalintaa koskevista ongelmista. Aloittaessaan opinnot ammatillisessa oppilaitoksessa tarvitsee opiskelija tietoa tutkinnon muodostumisesta ja sisällöistä sekä erilaisista valinnan mahdollisuuksista. (Pirttiniemi & Päivänsalo 2001, 15.) Ohjauksen laajentunut tarve näkyy erityisesti toisella asteella valinnaisuuden lisääntyessä sekä oppilaitoksen sisällä että alueellisissa verkostoissa (Määttä & Laaksonen 2005, 12, Vuorinen & Sampson 2002, 48). Ammatillinen perustutkinto sisältää valinnaisia opintokokonaisuuksia ja opiskelijalla on oikeus henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (Opetushallitus 1999,113-114). Opiskelijat haluaisivat ohjausta enemmän kuin sitä saavat (Numminen, Jankko, Lyra-Katz, Nyholm, Siniharju & Svedlin 2002). Opinto-ohjausta tulisi tehostaa siten, että ohjaus olisi enemmän henkilökohtaista ohjausta ja niin, että nuori kokisi ohjauksen tukevan ratkaisujaan (Määttä & Laaksonen 2005, 16; Pirttiniemi & Päivänsalo 2001, 60). Opiskelun ydin on henkilökohtainen opintosuunnitelma ja sen jatkuva arviointi (Vuorinen ym. 2002, 47). Pää tavoitteita ovat oman aktiivisuuden ja luovuuden korostaminen, henkilökohtaisen oppimispolun hahmottaminen ja jatkuva arviointi (Vuorinen ym. 2002, 48). Vuorinen ja Sampson siteeraavat Offeria tulevaisuuden ohjauksesta: Tulevaisuudessa ohjauksellisia palveluja tulisi saada tietoverkkojen kautta kaikkialla missä ihmiset ovat (Vuorinen ym. 2002, 50). Koko oppilaitoksen henkilöstön tulee osallistua opiskelijoiden ohjaukseen, mutta päävastuu suunnittelusta on opinto-ohjaajalla (Kemi & Mäkelä 2005, 27;Pirttiniemi ym. 2001, 60).

3 MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUS

3.1 Mäntän seudun koulutuskeskus toisen asteen ammatillinen oppilaitos

Mäntän seudun koulutuskeskus on toisen asteen ammatillinen oppilaitos. Koulutusta voidaan järjestää 580 opiskelijalle; 20.1.2005 opiskelijoita opiskeli talossa yhteensä 480 ja 20.1.2006 538 opiskelijaa. Kaikki tutkinnot ovat 120 opintoviikon laajuisia ja mahdollistavat jatko-opinnot korkea-asteella. Koulutusta tarjotaan seuraavilla koulutusaloilla:

Tekniikan ja liikenteen ala

- Kone- ja metallialan perustutkinto: koneistaja, levyseppä-hitsaaja
- Autotekniikan perustutkinto: ajoneuvoasentaja
- Sähköalan perustutkinto: automaatiotekniikan ja kunnossapidon asentaja, elektroniikan ja tietoliikenteenasentaja, sähkö- ja energiatekniikan asentaja
- Puualan perustutkinto: puuseppä
- Rakennusalan perustutkinto: talonrakentaja
- Paperiteollisuuden perustutkinto: paperiprosessinhoitaja(peruskoulu ja ylioppilaspohjainen koulutus)

Kauppan ja hallinnon ala

- Liiketalouden perustutkinto: taloushallinnon merkonomi, toimistopalvelun ja tietohallinnon merkonomi, asiakaspalvelun ja markkinoinnin merkonomi
- Tietojenkäsittelyn perustutkinto: informaatioteknologian ja markkinoinnin datanomi (päivä- ja ilta/monimuoto-opetus)

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

- Cateringalan perustutkinto: palveluvastaava, suurtaloukokki
- Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto: ravintolakokki

Sosiaali- ja terveysala/hiusala

- Hiusalan perustutkinto: parturi-kampaaja

(Mäntän seudun koulutuskeskus 2006, 14)

Kaksoistutkinto

Mäntän lukion kanssa on tehty yhteistyösopimus, jonka mukaan Mäntän seudun koulutuskeskuksen opiskelijat voivat opiskella lukio-opintoja Mäntän lukiossa ammatillisten opintojen rinnalla ja korvata niillä yhteiset opinnot ja valinnaisia opintoja. Opintoja on ollut kuusi tuntia viikossa. Opiskelijat ovat voineet suorittaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilaskirjoitukset kolmessa vuodessa tai ammatillisen perustutkinnon ja lukion neljässä vuodessa. Lukiosta opiskelijat suorittavat aikuislukion oppimäärän eli 48 opintoviikkoa.

3.2 Vapaasti valittavat opinnot Mäntän seudun koulutuskeskuksessa

Mäntässä ensimmäinen vapaasti valittavien kurssien kurssitarjotin MOP otettiin käyttöön lukuvuonna 1995-1996. Kurssitarjotin oli yhteinen Mäntän lukiolle ja Mäntän seudun koulutuskeskukselle, mukana olivat myös Mäntän musiikkiopisto ja Mäntän työväenopisto. Tarjottimella oli n. 30 yhden opintoviikon laajuista kurssia, joita pidettiin yhteistoiminta-ajalla kolme tuntia viikossa. Seuraavana vuonna yhtenäistettiin jaksotusjärjestelmä eli kuusi jaksoa vuodessa. Kursseja oli jo 160 tarjottimella ja opiskelijat oppivat valitsemaan kurseja molemmista oppilaitoksista. (Koulutuksen arviointineuvosto 2006, 4-5.)

Tämä yhteistyö on kuitenkin tällä hetkellä purettu säästösyistä. Mäntän seudun koulutuskeskus vähensi lähiopetuksen tuntimäärän 25 tuntiin opintoviikkoa kohti, eikä lukio hyväksynyt näin pientä tuntimäärää. Lukiolaiset eivät olleet kovin kiinnostuneita ammattiopetuksen kursseista, minkä vuoksi valinnaiset opinnot lukio järjestää itse. Vuonna 2000 aloitettiin kaksoistutkinnot Mäntän lukion ja Mäntän seudun koulutuskeskuksen yhteistyönä. Aluksi opintoja tarjottiin vain sähköalan perustutkintoa opiskeleville. Syksystä 2003 alkaen kaikki aloittavat opiskelijat ovat voineet valita kaksoistutkinnon. (Koulutuksen arviointineuvosto 2006, 4-5.)

Keväällä 2003 suunniteltiin Harrasta ja opiskele Mäntässä –malli eli HJOM, jossa lukion ja ammattioppilaitoksen lisäksi yhteistyökumppanina on Pirkanmaan ammattikorkeakoulun Mäntän toimipiste. Harrastavalle nuorelle tarjotaan mahdollisuus harjoitella ja kehittyä harrastuksessa opintojen aikana. Harrastaminen on osa opintoja (vapaasti valittavat opinnot), se on tuettua, suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Lajeina harrastusopinnoissa ovat jalkapallo/futsal, salibandy, jääkiekko, bänditoiminta ja kuvataiteet. Harrastemahdollisuuksia pyritään lisäämään monipuoliseksi liikunnan ja

kulttuurin aloilla yhteistyössä Mäntän sivistys- ja kulttuurityön kanssa. Ohjaajista osa on koulujen opettajia, osa vapaan sivistystoimen opettajia ja eri lajien valmentajia.

Virtuaalidatanomiopintoja voi lukiossa suorittaa ns. lukiomallina. Yhteistyö alkoi syksyllä 2004 Moodle –oppimisalustalla. (Koulutuksen arviointineuvosto 2006, 4-5.)

Lukuvuonna 2005-2006 vapaasti valittavista opinnoista on Mäntän seudun koulutuskeskuksessa laadittu kurssitarjotin, joka on koko koululle yhteinen, ja josta jokainen on voinut valita haluamansa opinnot. Kurssitarjotin on tehty kummallekin lukukaudelle erikseen; syksylle omat valinnaiset ja keväälle omat. Kukin kurssi on ollut kahden opintoviikon laajuinen, mutta jos opiskelija on työssäoppimassa osan kurssista, on hän voinut saada yhden suoritettun opintoviikon. Vapaasti valittavat opinnot on toteutettu maanantaisin kello 13-16 kolmen tunnin jaksoissa. Mäntän seudun koulutuskeskuksessa on sovittu, että yksi opintoviikko vapaasti valittavia opintoja on 25 lähiopetustuntia. (Liite 1.)

Kurssitarjottimelle on kukin halukas opettaja voinut laatia kurssin. Muutamien vuosien aikana tietynlaiset suosikit ovat säilyneet ja vaihtelua on saatu erikoiskursseilla. (liite 1.) Vapaasti valittavissa opinnoissa opiskelijat ovat voineet vahvistaa ammatillista osaamistaan syventävillä kursseilla, opiskella yleissivistäviä aineita tai harrastusaineita.

Kaikille aloittaville opiskelijoille on järjestetty ryhmänohjaajan ohjauksella perehdyttämiskurssi ammatillisiin opintoihin eli Ytyä opintoihin –kurssi, jossa tarkoituksena on parantaa opiskelumotivaatiota ja sitoutumista opintoihin sekä auttaa ryhmäytymisessä.

Kaksoistutkintoa opiskelevat opiskelijat ovat valinneet lukio-opinnot vapaasti valittaviksi opinnoikseen. Lukio-opinnot on suositeltu ja suunniteltu neljälle vuodelle siten, että kolmena ensimmäisenä vuonna keskitytään ammattiopintoihin ja lukio-opintoja on kuusi tuntia viikossa. Neljäs vuosi opiskellaan lukio-opintoja ja suoritetaan ammatillisen perustutkinnon lisäksi ylioppilastutkinto. Myös koko aikuislukion oppimäärän suorittaminen on mahdollista. (Koulutuksen arviointineuvosto 2006, 7.)

Opiskelijat ovat voineet hyväksilukea vapaasti valittavia opintoja harrastuksilla ja muulla koulun ulkopuolisella ohjatulla toiminnalla. Yleisimpiä syitä hyväksilukuihin ovat autokoulu, aktiivinen urheilutoiminta, musiikkiopinnot ja kesätyöt.

3.3 Vapaasti valittavien opintojen ohjaus Mäntän seudun koulutuskeskuksessa

Syksystä 2005 lähtien koulullemme on saatu päätoiminen opinto-ohjaaja. Siihen asti opinto-ohjausta hoitivat kolme ammatinopettajaa oman työnsä ohella. Yhden ammatinopettajan vastuulla oli vapaasti valittavien opintojen koordinointi. Nyt päätoiminen opinto-ohjaaja on hoitanut kurssitarjottimen kokoamisen, ilmoittautumiset ja opiskelijahallinto-ohjelman ylläpidon sekä ollut opiskelijoiden ja opettajien yhdyshenkilönä. Jatkatut opiskelijat ovat valinneet seuraavan vuoden vapaasti valittavat opinnot keväällä ja alkavat opiskelijat perehdyttämisopintojen aikana syyslukukaudella. Koulussamme on opiskelijoiden annettu vaihtaa kurssia, mikäli heidän haluamallaan kurssilla on tilaa. Osa opiskelijoista on jäänyt pois kurssilta, koska he ovat hyväksilukeneet sen jollakin aikaisemmalla opinnollaan, työkokemuksella tai harrastuksellaan. Yleisin hyväksiluvun syy on autokoulun suorittaminen. Tämä on aiheuttanut joidenkin kurssien peruuntumista, koska opiskelijamäärä on jäänyt alhaiseksi. Kurssille jääneet on pitänyt sijoittaa uudelleen joillekin toteutuneille kursseille. Uudelleensijoittelu on saattanut vähentää opiskelijan motivaatiota osallistua aktiivisesti hänelle tarjottuun kurssiin.

Vapaasti valittavista opinnoista on tiedotettu aloittaville opiskelijoille peruskoulujen vierailuissa ja vanhempainilloissa. Valituille opiskelijoille on lähetetty kesällä tieto mahdollisuudesta valita HJOM-opintoja. Osalle on kuitenkin jäänyt epäselväksi, että onko HJOM-opinnoista pakko valita jokin. Koulun alettua opiskelijoilta on tullut siihen liittyviä kyselyitä paljon.

4 VAPAASTI VALITTAVIEN OPINTOJEN SUUNNITTELU MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUKSESSA

4.1 Taustatietoja suunnittelulle

Soitin muutamiin ammatillisiin oppilaitoksiin Pirkanmaalla ja tulos valinnaisten opintojen järjestämisessä oli lähes sama kaikissa kouluissa. Lähes kaikissa kouluissa opinnot oli järjestetty osastoittain eli koulutusalat olivat sopineet omat tarjottimensa, joista opiskelijat saivat valita opintonsa. Jotkut koulut tarjosivat vain kahdeksan opintoviikkoa vapaasti valittavia opintoja ja loput kaksi opiskelijat joutuvat hankkimaan koulun ulkopuolelta hyväksilukuina kesätöistä, ajokortista, ohjatuista harrastuksista, aikaisemmista opinnoista yms. (esim. Tampereen ammattiopisto). Pienessä koulussa oli mahdollisuus etukäteen kysellä opiskelijoiden kiinnostusta ja järjestää vapaasti valittavat opinnot toiveiden mukaisesti koko koululle yhteisinä (esim. Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutti).

Vapaasti valittavat opinnot oli joko sidottu 3-4-pakettiin, joita opiskelijat sitoutuvat opiskelemaan koko opiskeluaikansa (esim. Vammalan ammattikoulu) tai joka vuoden alussa opiskelija saa valita eri vaihtoehdoista sopivan yhdistelmän (esim. Tampereen ammattiopisto). Tampereella samaa kurssia järjestetään niin monta kertaa, että kaikki halukkaat pystyvät suorittamaan haluamansa kurssin. (esim. drinkkikursseja on järjestetty suuren suosion vuoksi useita vuosittain.) Vaikka opinnot on järjestetty osastoittain ja pääpaino on ollut ammattia tukevissa opinnoissa, niin opinnot ovat silti sisältäneet myös yleisaineita tai harrasteaineita, joista on omassa ammatissa etua; esim. kieliä, liikuntaa, valokuvausta. Vammalan ammattikoulussa metalliosastolla oli tarjottu ruuanvalmistuksen selviytymiskurssia ja opiskelijat olivat pitäneet vaihtoehdosta.

4.2 Suunnittelu

Vapaasti valittavien opintojen käytännön ongelmat ovat olleet koulussamme esim. pienet ryhmät hyväksilukujen ja työssäoppimisten vuoksi ja motivaatio-ongelmat. Koko koululla oli tarve muuttaa voimassaolevaa systeemiä ja halu kokeilla jotain uutta.

Kehittämispäällikkö ehdotti osastokohtaisia valinnaisia sovellettuna meidän koulumme tarpeisiin. Hänellä oli malleja hyvistä kokemuksista muista kouluista ja niiden perusteella päätettiin lähteä kehittämään omaan kouluumme sopivaa mallia. Opinto-ohjaajan kanssa mietimme tammikuun alussa 2006 osastonjohtajille ehdotusta siitä, miten vapaasti valittavat opinnot tulisi talossamme järjestää. Ehdotuksessamme oli osastokohtaiset ”valinnaisputket” eli omansa jokaiselle koulutusosalalle: Tekniikka ja liikenne, kauppa ja hallinto, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, sosiaali- ja terveysala/hiusala. Näiden lisäksi halusimme säilyttää ns. HJOM-opinnot eli jalkapallon, salibandyn, kuvataiteen ja bänditoiminnan harrastuksiin perustuvat opinnot sekä mahdollisuuden lukio-opintoihin. Yleisaineiden aseman turvaamiseksi ja tarjonnan monipuolistamiseksi ehdotimme ns. yhteiskunnallisia opintoja, jotka voisivat sisältää kulttuuriin liittyviä (esim. kielet) ja muita yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyviä opintoja. Valinnaisputkeen jokaiselle aloittavalle ryhmälle kuuluisi yhden opintoviikon perehdyttämisenopinnot ja päättötyön ohjaus kolmannelle vuodelle. Kuluvana lukuvuonna vapaasti valittavat opinnot ovat olleet meillä kahden opintoviikon laajuisia, mutta nyt osastot voisivat päättää ovatko kokonaisuudet yhden vai kahden opintoviikon laajuisia. Opinto-ohjaaja oli laskenut tämän vuoden valinnaisista ilmoittautumisista, että alle 300 opiskelijaa oli lukuvuonna 2005-2006 mukana vapaasti valittavissa opinnoissa. Suunnilleen tälle joukolle olisi valinnaisia löydyttävä jatkossa.

Yhteistyö lukion ja Pirkanmaan ammattikorkeakoulun kanssa jatkuu ja palaverissa tammikuussa 2006 sovimme, että vapaasti valittavien opintojen yhteistyöaika on maanantaisin 13-16 ja perjantaisin 12-14. Lukio-opinnot ammatillisessa opinnoissa mukana olevilla on edellisten lisäksi myös tiistaisin ja torstaisin 8-9.

HJOM-ohjausryhmä antoi kokouksessaan 4.4.2006 luvan ensi vuonna jatkaa opintojen tarjoamista, kunhan budjetti pysyy samansuuruisena kuin tänä lukuvuonna. Tarkoituksena on tarjota edellisten lisäksi jääkiekkoa ja monipuolista liikuntaa –kursseja. Alun perin tarkoituksena on ollut, että harrastustoiminnassa voisi kehittyä, ja siksi opintoja on kahdesti viikossa. Jalkapallo on pystynyt pitämään kahdet harjoitukset, mutta muut ovat

harjoitelleet vain maanantaisin. Ohjausryhmä antoi mahdollisuuden valita yhdet tai kahdet harjoitukset viikossa. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu hyväksyy opintoihinsa vain kuvataiteet.

Osastonjohtajat päättivät kokouksessaan maaliskuussa 2006, että yhteiskunnallinen ”putki” jätetään kokonaan pois ja toteutetaan vain osastokohtaiset vapaasti valittavat opinnot, HJOM ja lukio-opinnot. Osastonjohtajat keskustelevat omalla osastollaan opettajien kanssa valinnaiskurssien sisällöistä. Tekniikan ja liikenteen alalla opettajat neuvottelevat myös eri osastojen mahdollisuuksista yhdistää valinnaisia opintoja. Tähän asti meillä on ollut kaikille opiskelijoille valinnaisena päättötyön ohjaus, josta osastonjohtajat halusivat luopua kuten monet muutkin oppilaitokset Pirkanmaalla. Päättötyön ohjaus halutaan sisällyttää neljänteen äidinkielenkurssiin.

4.2 Malli uudesta toteutuksesta

Uusille opiskelijoille lähetettävän kirjeen mukana postitetaan opiskelijoille malli valinnaisista opinnoista, jotta he voivat kesän aikana miettiä, miten haluaisivat suorittaa vapaasti valittavat opinnot. (liite 2). Toukokuussa 2006 matkailu-, ravitsemus- ja talousala (liite 3) sekä sosiaali- ja terveysala/hiusala(liite 4) olivat luoneet omat valinnaistarjottimensa. Maratalla (matkailu-, ravitsemis- ja talousala) vapaasti valittavat kurssit keskittyvät oman ammattitaitojen ja tietojen syventämiseen. Mukana on myös kansainvälisyyskasvatusta, koska heillä on opiskelijoita työssäoppimassa esim. Ruotsissa ja Kyproksella. Osa valinnaisista on suunniteltu suoritettaviksi virtuaalisesti koulussamme käytössä olevalla Moodle oppimisalustalla. Pakaosasto (parturi-kampaaja) laajentaa opiskelijoidensa tietotaitoa toisen ammattitutkinnon koulutuksella. Parturi-kampaajilla on mahdollisuus suorittaa kosmetologiopintoja joko yksittäisinä kursseina tai jopa tutkintopohjaisesti. Kosmetologiopiskelijat taas voivat perehtyä hiusten hoitoon ja leikkaamiseen.

Kauppa ja hallinto päätti, että se kokoaa kaikki opiskelijansa tekemään erilaisia projekteja vapaasti valittaviin opintoihin. Esim. avoimet ovet, messut. Opiskelijat tekevät opiskelussaan paljon erilaisia projekteja ja siksi he kokevat vapaasti valittavien opintojenkin olevan mielekkäimpinä projekteina. Opiskelijoiden ylläpitämä kahvila Pisara jää vapaasti valittavaksi opinnoksi. Tekniikan ja liikenteen kurssitarjotin on vielä suunnitteluvaiheessa. Koulussamme on kuusi osastoa tekniikan ja liikenteen alalta. Osa vapaasti valittavista opinnoista ovat yhteisiä kaikille osastoille ja osa osastojen omia.

4.3 Vapaasti valittavien opintojen ohjaus

Olemme koulussamme huomanneet ohjauksen tärkeyden opiskelijoiden valintojen helpottamiseksi. Siksi alueemme (Mänttä, Keuruu, Vilppula, Virrat, Kuorevesi, Orivesi, Juupajoki) kahdeksaluokkalaiset saavat ensimmäisen kerran koulultamme yhteydenoton, ja koulu käy esittäytymässä oppilaille. Opinto-ohjaajalla on mukanaan opiskelijoita, jotka kertovat opiskelustaan ja myös vapaasti valittavista opinnoista. Opiskelijat kertovat lukio-opinnoista, HJOMista ym.

Koulussamme olleiden projektien (Ferrum ja Parrum) avulla alueemme yhdeksäsluokkalaiset ovat päässeet tutustumaan kouluunne ja koulutustarjontaan. Näin kouluympäristö on tuttu tuleville opiskelijoille. Opinto-ohjaaja ja kehityspäällikkö ovat vierailleet myös alueemme yhdeksäsluokkalaisten vanhempainilloissa kertomassa ammatillisesta koulutuksesta ja kaikista opiskeluvaihtoehdoista. Oppilaiden vanhempienkin tulee tietää eri opiskeluvaihtoehdoista. Koulussamme on jonkin verran ollut tets – jaksolla peruskoulun opiskelijoita, jotka miettivät tai haluavat vahvistusta koulutusvalintaansa. Lisäksi koulumme osallistuu koulutusmessuille ja pyrkii näkymään alueellamme.

Vapaasti valittavien opintojen ohjaus alkaa koulussamme opiskelijavalinnan yhteydessä. Kouluumme valituiksi tulleet opiskelijat saavat kesäkuussa tiedotteen myös vapaasti valittavista opinnoista kutsukirjeen mukana. Koulun alettua yleisinfon jälkeen osastot ovat päävastuussa vapaasti valittavien

opintojen esittelyssä ja valinnassa. Kaikille aloittaville luokille ryhmänohjaajat pitävät valinnaisten opintojen aikaan perehdyttämiskurssin Ytyä opintoihin, jonka aikana ryhmänohjaajan vastuulle jää opiskelijoiden perehdyttäminen myös vapaasti valittaviin opintoihin. Ryhmänohjaajat koulutetaan perehdyttämiskurssin sisältöihin ja vapaasti valittaviin opintoihin, jotta jokainen tietäisi valintojen mahdollisuudet. Opinto-ohjaaja on ryhmänohjaajien tukena ja avustaa tarvittaessa sekä opettajia että opiskelijoita. Koulun verkkosivuilla pitäisi olla päivitettyt tiedot myös vapaasti valittavista opinnoista, jotta opiskelija voi halutessaan tutustua valinnanmahdollisuuksiin myös sitä kautta.

4 POHDINTA

Malli vapaasti valittavista opinnoista saatiin valmiiksi, vaikka kaikki osastot eivät saaneet sisältöjä vielä toukokuun loppupuolella valmiiksi. Meillä oli tarkoitus tehdä koevalinnat kevään aikana, mutta kun aikataulu ei pitänyt, ei koevalintoja päästy tekemään. Syksyllä jatkavat opiskelijat tekevät valinnat heti koulun alkaessa ja aloittavat opiskelijat perehdyttämiskurssin aikana. Opettajien tunnitkin jäävät tästä syystä vielä auki emmekä tiedä mitkä valinnaiset kurssit toteutuvat.

Valinnaisia opintoja on tutkittu silloin, kun niitä suunniteltiin toiselle asteelle. Valinnaiset opinnot ovat jääneet käytännöksi, mutta niiden asema on kiistelty. Ammatinopettajat ovat huolissaan ammattitaidosta, kun ammatinopetukseen käytettävät tunnit ovat vähentyneet vuosien kuluessa ja opiskelijoiden viikkotunnit ovat vähentyneet 32-33 tuntiin viikossa. Tästä syystä ammatinopettajat mielellään käyttävät vapaasti valittavia opintoja ammattitaidon syventämiseen. Aiemmin meillä Mäntän seudun koulutuskeskuksessa painottuivat harrastusaineet. Nyt on menty täysin toiseen laitaan, eli painotetaan ammatinosaamista.

Yleisaineiden asema tässä mallissa jää heikoksi. Osastonjohtajat eivät nähneet tarpeellisena sisältää yleisaineita vapaasti valittaviin opintoihin. Ehdotimme alussa, että valittavana olisi ollut yhteiskunnalliset aineet, joihin olisi kuulunut

esim. kansainvälisyysopinnot, tutortoiminta, kielet. Tätä ei kuitenkaan pidetty tarpeellisena. Osastot voivat kuitenkin sijoittaa näitä opintoja halutessaan omiin valinnaisiinsa. Monelle osastolle esim. kansainvälisyyskasvatus olisi tarpeellista, koska koulussamme on kansainvälistä opiskelijavaihtoa. Koulussamme on aiemmin panostettu päättötöiden ohjaukseen siten, että kaikilla päättävillä luokilla on ollut vapaasti valittavissa opinnoissa yksi opintoviikko päättötöiden ohjauksesta. Nyt päättötöiden ohjaus liitetään äidinkielen neljänteen kurssiin, kuten monessa muussakin oppilaitoksessa Pirkanmaalla.

Vapaasti valittavia opintoja mietittäessä pitäisi ajatella opiskelijan etua, ei opettajan työllistymistä. Soittaessani eri oppilaitoksiin tuli ilmi, että monesti vapaasti valittavia opintoja suunnitellaan opettajien työllistymiseksi. Oppilaan edun mukaista on, että opetushallituksen ohje vapaasti valittavista opinnoista toteutuu. Hyvin monet opiskelijat hyväksilukevat harrastuksiaan ja muita opintojaan. Koulussamme on päätetty, että työssäoppimisen ajalla ei ole vapaasti valittavia opintoja, joten opiskelija saa kolme opintoviikkoa vuodessa vapaasti valittavia opintoja. Eli kolmessa vuodessa vapaasti valittavia opintoja kertyy yhdeksän opintoviikkoa. Opiskelijan pitää siis hankkia vähintään yksi opintoviikko muualta.

Vapaasti valittavien opintojen monimuotoisuus vaatii hyvää ennakkoinformointia tuleville opiskelijoille, jotta he pystyvät suunnittelemaan omat opintonsa mahdollisimman mielekkäiksi. Koulumme on mielestäni nyt jo panostanut vapaasti valittavien opintojen ohjaukseen. Perusopetuksessa olevat saavat tietoa ja kouluun valituille opiskelijoille menee kutsukirjeen mukana tietoa vapaasti valittavista opinnoista. Opintojen alkaessa tulee opiskelijoille paljon uutta tietoa, mutta vapaasti valittavista opinnoista kerrotaan sekä informaatiotilaisuuksissa että ryhmänohjaajan tunneilla.

Parturikampaaja- ja kosmetologiapiskelijat voivat selkeästi hyötyä oman osastonsa vapaasti valittavista opinnoista laajentamalla ammattitaitoaan toisen tutkinnon opinnoista. Monet parturikampaajat tarvitsevat myös kosmetologin taitoja. Kosmetologit taas voivat halutessaan laajentaa työmahdollisuuksiaan kampaajaopinnoilla.

Jatkossa opettajat voivat jatkaa kurssitarjottimiensa kehittämistä. Opiskelijoilta voi tulla toiveita kurssien sisällöiksi. Palavereissamme sovimme, että kunkin kurssin opettaja tekee kurssiinsa tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit. Niistä tehdään monistepino, josta opiskelija voi tarkastaa, että kurssi on hänelle tarpeellinen ja tekee valintapäätöksen. Opiskelijan hyväksilukujen määrästä riippuu kuinka monelle kurssia hänen tulee suorittaa. Kurssitarjotin voi elää jatkuvasti ja sitä tulee tarkistaa vuosittain.

Tavoitteena voi olla hyvinkin laaja-alaiset valinnat; lukion ja ammattiopetuksen opintojen suorittaminen ja painottaminen monin eri tavoin tavoitteiden suuntaisesti ja yksilöllisesti. Opiskelijoiden valinnanmahdollisuudet lisääntyvät jatkuvasti ja he voivat suorittaa ammattitutkinnon ja aikuislukion tai lukion ja ammattitutkinnon.

LÄHTEET

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet, 2000. www.edu.fi/julkaisut/määräykset/ops

Kemi H, & Mäkelä E, 2005. Kuka ohjaa miten ja mihin? Teoksessa: Helander J, (toim.) Ohjaus aallon harjalla. Inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 1/2005. Hämeenlinna.

Koulutuksen arviointineuvosto. 2006. Lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyö opetuksen järjestämisessä. Arviointiaineisto.

Mäntän seudun koulutuskeskus. 2006. Toimintakertomus 2004-2005. M_Print Oy, Vilppula.

Määttä K, & Laaksonen H, 2005. Opinto-ohjaajat ohjauksen ristiaallokossa. Teoksessa: Helander J, (toim.) Ohjaus aallon harjalla. Inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 1/2005. Hämeenlinna.

Numminen U, Jankko T, Lyra-Katz A, Nyholm N, Siniharju M & Svedlin R, (toim.) 2002. Opinto-ohjauksentila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheissa. Arviointi 8/2002. Opetushallitus, Helsinki.

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. Opetushallitus. 1999.

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Opetusministeriö. 2005.

Pirttiniemi J, 2004. Ohjausta koulutukseen vai elämään? Teoksessa: Onnismaa J, Pasanen H, & Spanger T (toim.). Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3, ohjaustyön välineet. PS-kustannus. Juva 2004

Pirttiniemi J, & Päivänsalo P,(toim.). 2001. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheen kehittäminen. -Neljän alueellisen projektin kokemuksia. Opetushallitus. Moniste 14/2001.

Vuorinen P, 1999. Valinnaisuus haastaa vastuulliseen opiskeluun. Spektri 2.

Vuorinen P, & Valkonen S, 1999. Vastuullinen opiskelija avoimessa koulussa? Tutkimus opiskelemisesta nuorisoasteen koulutuskokeilussa.. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuslauseita 2.

Vuorinen R, & Sampson J P, 2002. Ohjaus opintojen suunnittelun ja arvioinnin tukena-strategisia kysymyksiä. Teoksessa: Onnismaa J, Pasanen H, Spanger T (toim.). Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2, ohjauksen toimintakentät. PS-kustannus. Juva 2004

LIITTEET

No	Ilm.	SYYSLUKUKAUSI 15.8. - 19.12.2005	No		KEVÄTLUKUKAUSI 9.1. - 15.5.2006
A	8ryhmää	Ytyä opiskeluun	B4		Liikuntaa vuodenaikojen mukaan
B1	8	Monipuolista liikuntaa	B5	14	Itsepuolustus
B2	0	Mailapelejä	B6		Nuoren naisen terveys ja kauneus
B3	0	Metsästäjäkurssi	B7	22	Ampumakoulu
C1	3ryhmää	Asiatekstin tuottaminen	C1		Asiatekstin tuottaminen, 2 ryhmää
C2	0	Opiskelijan turvakurssi	C4		Ilmaisutaito
C3		Vieraat kulttuurit	D1	7	Tietokoneen @-kortti
D1	0	Tietokoneen @-kortti	E1		Hoitotyön perusteet
E1		Hoitotyön perusteet	E7	21	Alkoholijuomatietouden ja -lainsäädännön kurssi
E2		Hoitotyön asiakaspalvelu	E10		Asunnon keittiön suunnittelu
E3	10	Ruoanvalmistusta yllätyskorista	E11		Kahvilakurssi
E4	11	Pikkulämpimät/vierasvara	E12	10	Voileipäkakut, täytekakut ja leivokset
E5	0	Tee-se itse-koneistus	E13	18	Tee-se-itse-hitsauskurssi
E6	9	Sähkönmittaustekniikka	E14	18	Ehostuksen ja maskeerauksen perusteet
E7	0	Alkoholijuomatietouden ja -lainsäädännön kurssi	E15		Makuja maailmalta
E8	0	Pneumatiikka 1	E16		Pikkulämpimät ja takeaway(pikaruoka)
E9	7	Hitsausmenetelmät MIG, TIG ja puikko	E17	16	Järjestelmätestaukset
E10	12	Asunnon keittiön suunnittelu	E18	9	Visual Basic
F1	0	Retkeily HUOM! Viikonloppukurssi	E19		Levytöiden CNC-kurssi
F2	0	Tapahtumamarkkinointi	E20		Työstökeskuksen käyttö ja työskentely
F3	14	Cafe Pisara-kahvilaprojekti	E22		Pneumatiikka 2
	1+4	Harrasta ja opiskele jalkapallo/futsal	F3	18	Cafe Pisara-kahvilaprojekti
		Harrasta ja opiskele jääkiekko			Harrasta ja opiskele jalkapallo/futsal
	12+3	Harrasta ja opiskele salibandy			Harrasta ja opiskele jääkiekko
	1	Harrasta ja opiskele kuvaamataito			Harrasta ja opiskele salibandy
	10+5	Harrasta ja opiskele bänditoimita			Harrasta ja opiskele kuvaamataito
		Pyörivät työkalut NC			Harrasta ja opiskele bänditoiminta

YTYÄ OPISKELUUN
1 OV
kaikille aloittaville ryhmille

Vapaasti valittavat kurssit (1+9 ov) voit koota opetussuunnitelmaasi seuraavista vaihtoehdoista:

1.

LUKIO-opinnot
Mäntän lukiossa
6h viikossa
-äidinkieli,englanti,matematiikka,
ruotsi tai reaaliaineita
KAKSOISTUTKINTO

3. TAPAHTUMAT JA MARKKINOINTI

3ov/vuosi

5. OHJATTU

HARRASTUSTOIMINTA:

musiikkiopisto, partio, jääkiekko
tms. oma vapaa-ajan harrastus

2.

4. Ammattialakohtaiset valinnaiskurssit:

AUTO, SÄHKÖ- JA PAPERI, PUU- JA RAKENNUS, KONE- JA METALLIALAN KURSSITARJOTIN

MATKAILU- RAVITSEMIS- JA TALOUSALAN KURSSITARJOTIN

KAUNEUDENHOITOALAN KURSSITARJOTIN

-3 ov/ vuosi, 3 h viikossa

Maratan valinnaistarjotin 2006-2007

	SYKSY1	SYKSY 2	KEVÄT 1	KEVÄT 2
YTYÄ OPINTOIHIN (1.vuoden syksy)	X			
KAHVILAN VITRIINITUOTTEET (1-2. vuoden opiskelijat)		X		
HAAVEENA KANSAINVÄLISYYS 1-3. vuoden opiskelijat	X			
KASVISRUOAT 1-2. vuoden opiskelijat		X		
TÄYTEKAKUT, LEIVOKSET 1-3. vuoden opiskelijat			X	X
VOILEIPÄKAKUT, SUOLAISET PIIRAKAT 1-3. vuoden opiskelijat				X
ERITYISRUOKAVALIOT 2-3. vuoden opiskelijat	X			
KIELET (Saksa) 1-3. vuoden opiskelijat			X	
YRITTÄJYYSPROJEKTI 4-6 ov (esim. äitienpäivä, vappu .) (kestää koko vuoden)	X	X	X	X
YLLÄTYSKORI 2-3 vuoden opiskelijat			X	
SILMÄNRUOKAA VÄREILLÄ JA SOMMITTELULLA 2-3.vuoden opiskelijat			X	
ANNISKELU(VIRTUAALISENA) 2-3.vuoden opiskelijat	*	*	*	
ATERIX-KURSSI –annoskortit, hinnoittelu 3.vuoden opiskelijat		X		X
KANSALLINEN JA KV- RUOKAKULTTUURI (VIRTUAALISENA) 3.vuoden opiskelijat	*	*	*	
Hjom- harrasta ja opiskele -valittava koko vuodeksi	X	X	X	X
Tapahtumat ja markkinointi -valittava koko vuodeksi	X	X	X	X

VALINNAISTARJOTIN KAUNEUDENHOITOALA	1. JAKSO	2. JAKSO	3.JAKSO	4.JAKSO
1. VUOSI TOISEN AMMATIN TUTKINTOTAVOTTEI- SET VALINNAISET: PAKA 06 05 04	Yty 1ov Ehostus	Kasvot Kasvot	Kasvot Kasvot	Ehostus Ehostus
KOSMIS 06	Hiusten hoito	Hiusten hoito	Hiusten hoito	Kampaukset
AMMATILLISET EXTRAT	RAKENNE KYNNET	HIUSTEN PIDENNYK SET	KILPAILUMEIK KI	KILPAILUMEIK KI
	HIUSTEN PIDENNYK SET	RAKENNE KYNNET	KILPAILUKAM PAAMINEN	KILPAILUKAM PAAMINEN

<p>2. VUOSI</p> <p>PAKA 07 06 05</p> <p>KOSMIS 06</p> <p>AMMATILLISET EXTRAT</p> <p>Lukio:</p>	<p>Yty Jalat Jalat</p> <p>Kampaukset</p> <p>RAKENNE KYNNET</p> <p>HIUSTEN PIDENNYK SET</p> <p>Tyylin askel</p>	<p>Ehostus Jalat Jalat</p> <p>Hiustenleikk.</p> <p>HIUSTEN PIDENNYK SET</p> <p>RAKENNE KYNNET</p> <p>Tyylin askel</p>	<p>Kasvot Vartalo Vartalo</p> <p>Hiustenleikk.</p> <p>KILPAILUMEIK KI</p> <p>KILPAILUKAM PAAMINEN</p> <p>Tyylin askel</p>	<p>Kasvot Vartalo Vartalo</p> <p>Hiustenleikk.</p> <p>KILPAILUMEIK KI</p> <p>KILPAILUKAM PAAMINEN</p> <p>Tyylin askel</p>
<p>3. VUOSI</p> <p>PAKA 08 07 06</p> <p>KOSMIS 06</p> <p>Lukio:</p>	<p>Yty Ehostus Ehostus</p> <p>värjäykset</p> <p>Tyylin askel</p>	<p>Ehostus Jalat</p> <p>värjäykset</p> <p>Tyylin askel</p>	<p>Kasvot Jalat</p> <p>värjäykset</p> <p>Tyylin askel</p>	<p>Kasvot</p> <p>värjäykset</p> <p>Tyylin askel</p>